

De wet vervullen : Zesde zondag door het jaar a. 12 febr. 2017

Moge dit samenzijn gezegend worden door God, Vader, Zoon en heilige Geest. Amen

Inleiding

Beste mensen, hartelijke welkom om op deze zondag. Niemand zal het ontkennen. We leven in een snel zich veranderende tijd. Er is heel wat in beweging, en er is heel wat onzekerheid. Iedereen lijkt wel z'n eigen gelijk als de waarheid te verkondigen. Soms vragen we ons met zorg af : Wat zijn nog onze gezamenlijke waarden die onze identiteit uitmaken. Wie of wat wijst ons nog de weg?

Met het oog op de verkiezingen in eigen land hoor je vaak : Het ontbreekt ons aan echte leiders met visie en leiderschap, die opnieuw binding tussen de mensen tot stand kunnen brengen. Begint de individualisering in onze samenleving, -de vrijheid van voornamelijk alleen maar in je eigen wereldje leven, de vrijheid van we moeten alles mogen zeggen en ook vaak nog kunnen doen waar we zin in hebben, ons zo langzamerhand niet wat op te breken.

Ja, het lijkt soms wel of onze samenleving religieus en politiek steeds verder ontworteld raakt! Zijn we misschien ook door de steeds verder gaande ontkerkelijking en secularisatie vervreemd geraakt van onze Joods christelijke wortels ?

Zou daarin ook niet vanouds ons gezamenlijk moreel kompas kunnen liggen, waarnaar we opnieuw op zoek zijn? Een hernieuwde bezinning op hoe we in feite bezig zijn met anderen, met onze omgeving , met onszelf. Een gezamenlijke gerichtheid die ons kan leiden naar meer onderlinge solidariteit en rechtvaardigheid in onze samenleving. Ook vandaag, zoals eerder in de afgelopen weken, lezen we een kort gedeelte uit de Bergrede van Jezus, zoals opgetekend in Matheus 5. De leefregels die daarin door Jezus worden gegeven, zijn rijk aan wijsheden. Ze willen ons een spiegel voorhouden om te zien waar we zelf staan in het leven. Durven we onszelf te toetsten aan dit morele kompas van twee duizend jaar terug? We horen vandaag Jezus zeggen in het evangelie : “Denk niet dat ik gekomen ben om de Wet en de profeten af te schaffen. Ik ben niet gekomen om af te schaffen, maar om de wet tot vervulling te brengen”. Laten we straks over die woorden van Jezus verder nadenken aan de hand van beiden lezingen.

Maken we het een ogenblik stil in onszelf – keren we ons tot God en vragen wij elkaar en God om vergeving voor ons menselijk tekort schieten. Dat doen we in het kyrieëzang, gebed om vergeving.

Overweging

“Ik moet niets”!, Is dat zo moeten we niks? Mogen we het allemaal zelf wel uitmaken? Voor veel mensen geldt dat, als ze de redelijkheid van iets, van een bepaalde zienswijze, overtuiging of praktijk, die ons de vrijheid lijkt te belemmeren, niet meer onmiddellijk inzien , ze die ook onmiddellijk willen afschaffen.

Als moderne mensen zijn we een beetje gaan neerkijken op wetten en regels. Die ervaren wij al gauw als vreemde machten die ons aan zich proberen te onderwerpen en wij zijn gehoorzaamheid vernederend gaan vinden.

De individuele vrijheid is in onze cultuur van hoge waarde. En dat heeft ons veel goeds gebracht. We hebben in heel veel opzichten veel meer keuze mogelijkheden gekregen, meer zeggingschap, meer welvaart, door studie meer mogelijkheden om ons zelf te ontwikkelen en ook meer mogelijkheden om van ons leven nu te genieten.

Toch heeft de ons zo gekoesterde vrijheid en welvaart ons lang niet altijd gelukkiger, gemaakt en dichter bij elkaar gebracht. Onze vrijheid blijkt lang niet altijd zo vrij als wel lijkt. Kunnen we onze vrijheid eigenlijk wel aan? Vrijheid wordt vaak gezien als iets fijns voor het individu, het recht om te zeggen en doen waar je zin in hebt, om zoveel mogelijk persoonlijke ruimte te hebben. Vrijheid als een recht om egoïstisch te kunnen zijn ; zo zou je kunnen zeggen. Maar vrijheid betekent ook dat je je verantwoordelijkheid opneemt. Vrijheid is niet op de eerste plaats een recht voor jezelf maar vooral een plicht naar de ander. Ik heb de plicht in mijn keuze altijd rekening te houden met de ander.

De ander, zegt de grote denker Levinas ergens, breekt juist de wereld van mijn egoïsme open en maak dat ik daarmee boven mezelf uitstijg. Dat is waarom de ander mij tegelijkertijd bevrijdt en verantwoordelijk maakt. En dat is iets wat alleen de ander voor mij kan doen, ik kan dat nooit bij mezelf doen. Het is juist de ander, die mij de ogen opent, die mij verantwoordelijk maakt, die mij bevrijdt.

Ik vind dat mooi gezegd . Ja, als alles kan en altijd moet kunnen, en niks meer moet is misschien ook niks meer echt de moeite waard om voor te leven. Waar kan ik dan nog helemaal echt voor gaan? En vooral waar staan we dan nog samen voor? Waar leven we dan nog samen naar toe ?

Het is ook op deze vragen dat het evangelie ons tot denken wil zetten.

Jezus heeft gezag , zegt Matheus ons in zijn evangelie gedeelte van vandaag, omdat hij de wet niet simpelweg gehoorzaamt, of uitlegt, of naar zijn hand zet, of afschaft, maar Jezus heeft gezag omdat hij de Wet vervult.

Hij belichaamt in zijn leven waar de wet voor staat. Dat de bedoeling van de wet allereerst tot leven moet komen, dat de bedoeling moet doordringen tot in het hart van mensen. Het leven van mensen moet er dus beter op worden. Het doel is altijd meer gerechtigheid en liefde. Hij bestrijdt daarmee alle vormen van schijnheiligheid en het alleen maar uiterlijk onderhouden van de regels van de wet. Hij wil juist dat we verder gaan dan wat voorgeschreven is. Wees zelf nederig zegt Jezus, wees zelf barmhartig, wees zelf zachtmoedig, zoek naar vrede met jezelf en je naaste, wees zuiver van hart. Blijf trouw aan de wet zoals die bedoeld is en sta voor wat je zegt en doet. En Hij voegt er nog aan toe: Uw ja moet ja zijn , en uw neen moet neen zijn.

En ook in de eerste lezing al uit het boek wijsheid van Jezus Sirach horen we hoe daar gezegd wordt dat leven naar de wet van God alleen mogelijk is als we er ons hart voor openstellen. We hebben de keus tussen vuur en water, tussen dood en leven. God heeft de mens de vrijheid gegeven om zelf daaruit te kiezen. Hij is dus zijn tijd, zou je kunnen zeggen al ver vooruit. Als je wilt kun je de geboden naleven, God trouw zijn omdat je ervoor kiest.

Waar het Jezus om gaat als Hij ons aanspreekt op het vervullen van de wet, maakt Hij verder duidelijk met een aantal voorbeelden : zoal het gebod ,”Gij zult niet doden” . Daarvan zal ieder onmiddellijk zeggen, natuurlijk je mag een ander niet doden. Maar dit gebod heeft

het niet alleen over het letterlijk doden van een mens. Jezus legt zelf uit dat het gebod dat verbiedt om te doden, is gebaseerd op de overtuiging dat het leven van mensen respect verdient. Er zijn heel veel manieren om mensen te vernederen en te minachten. Werkelijk respect betuigen aan het leven van mensen, dat vraagt veel meer dan ze alleen maar niet doden. Niet doden betekent dus bij Jezus, bouwen aan een beter leven door oog te hebben voor een ander, bouwen aan een humanere wereld waarin iedereen telt.

En ook het verbod om echtbreuk te plegen is gebaseerd op het respect voor verbindingen tussen mensen, voor onze relaties met elkaar en onze afhankelijkheid van deze relaties en van onze ervaringen dat relaties kwetsbaar zijn. Dat respect kan echter op heel veel manieren geschonden worden, bijvoorbeeld door iemand alleen maar te zien als object van begeerte en haar zo te behandelen.

Niet echtbreken is dus trouw zijn aan elkaar, zuinig zijn op elkaars geluk en elkaar niet verwaarlozen. Dat vraagt soms veel van mensen in een relatie, en soms lukt dat niet, en het is dan niet aan ons om daar over te oordelen. Een gebod vervullen is dus veel meer dan het uitvoeren van een voorschrift.

En tenslotte in het derde voorbeeld. Gij zult geen meened plegen, zegt Jezus: niet in het afleggen van een eed moet de waarheid van ons woord blijken. Meened begint al als je niet doet wat je zegt. Jezus wil ons duidelijk maken, dat ons ja altijd een ja en ons nee altijd een nee moet zijn.

Terug naar de vraag van het begin: Durven we onszelf nog te toetsten aan dit morele kompas van twee duizend jaar terug? Zou de Bergrede onze samenleving die zoekt naar verbinding tot herbezinning kunnen leiden? Ik denk

van wel, ik denk dat we met een meer bewust en meer doorleefd en ook uitgesproken christendom, gebaseerd op de Bergrede ook in 2017 ons voordeel als samenleving kunnen doen. Want de huidige crisis is denk ik een wezen ook een spirituele crisis.

Misschien zouden we terug moeten keren naar enkele basis principes van onze joods christelijke wortels. God staat aan onze Oorsprong en is met ons, Hij heeft een doel met mijn en jouw leven, Zoek naar dat doel, en wij zijn hier om elkaar lief te hebben.

Rondom die punten kunnen we ontzettend veel mensen bij elkaar brengen. Zo kan ook het christendom een inclusieve godsdienst worden waar mensen zich niet buiten gesloten voelen, maar zich bij thuis kunnen voelen. Op een star en intolerant geloof zit niemand meer te wachten.

Bidden we dat er voor onze tijd niet alleen meer inspirerende politieke leiders zullen opstaan maar ook meer inspirerende spirituele leiders. De geschiedenis heeft uitgewezen dat niet alleen populistische massa's mensen op de been kunnen brengen, maar idealisten ook. Als dat de komende jaren zou lukken dan kunnen we weer een wakker, creatief en bruisend land worden waarin iedereen zich thuis kan voelen, en waardoor iedereen zich aangesproken mag weten.

Amen.